

МИНИСТАРСТВО
ПРОСВЈЕТЕ И КУЛТУРЕ

РЕПУБЛИКА
СРБИЈА
МИНИСТАРСТВО
ПРОСВЈЕТЕ И
КУЛТУРЕ

ТРЕЋА РЕГИОНАЛНА КОНФЕРЕНЦИЈА О ИНТЕГРАТИВНОЈ ЗАШТИТИ

Очување културног и природног наслеђа у условима глобалних промјена

3. и 4. новембар 2008. Бања Лука, Кристална сала хотела Босна

Закључци и препоруке

Трећа регионална конференција о интегративној заштити са темом **Очување културног и природног наслеђа у условима глобалних промјена**, одржана је 3. и 4. новембра у Бања Луци.

Организатори ове Конференције су Републички завод за заштиту културно-историјског и природног наслеђа Републике Српске, Бања Лука и Европски центар за мир и развој Универзитета за мир Уједињених нација, Београд.

Интегративна заштита као мултидисциплинаран приступ у третирању предјела и споменичког наслеђа у њему, намеће низ проблема, са којима се локална и регионална управа, заштитари, урбанисти и други веома често сусрећу. Допринос у рјешавању те проблематике, као и одговоре на многа питања, могу дати стручњаци из различитих научних установа, са факултета, завода за заштиту споменика и природе, локалне и регионалне управе и многи други на основу својих практичних и научних искустава.

Проширивања теоретских и практичних знања из области интегративне заштите о којој је ријеч допринијело је: упознавању са глобалним промјенама и њиховом утицају на природно и културно наслеђе; указивању на опасности које настају у примјени неадекватних мјера заштитеу новонасталим условима; успостављању етичке одговорности појединаца и група, како у институцијама заштите тако и код свих оних који имају додирне тачке са очувањем наслеђа (грађевинске фирме, урбанисти, архитекте, правна и физичка лица); јачању свијести појединца и група о потреби заштите културно-историјског, природног и духовног наслеђа; рјешавању проблема у условима насталим усљед глобалних климатских промјена те ублажавању последица насталим на културном и природном наслеђу.

Конференција је трајала два дана и подијељена је у шест сесија. Имали смо прилику да чујемо преко тридесет реферата везаних за ову проблематику.

Првом сесијом су предсједавали Ирена Солдат - Вујановић, помоћник министра, Министарства просвјете и културе РС и др Јелена Вилус Професор, ЕЦПД, Београд, Србија а предавачи су били; Др Јосип Корошец из Завода за заштиту културног наслеђа Словеније са темом **Проблеми глобалне угрожености наслеђа**; затим Сања Кесић-Ристић и Бранка Шекарић, Републички завод за заштиту споменика културе, Београд, Србија, са излагањем **Културно наслеђе између глобалних и локалних промена**; Дејан Вончина, директор Нотрањски музеј Постојна, Словенија изје излагао о **Условима за развој метода заштите наслеђа** те Др Аника Сковран, Професор, ЕЦПД, Београд, Србија о **Етичком и моралном приступу у конзерваторској пракси**.

Другу сесију су водили Др Јосип Корошец и Др Аника Сковран, а излагачи су били: Ленка Молек из Министарства културе Словенија тема **Areas of complex protection of cultural heritage in the open landscaper in Slovenia**; Мр Предраг Малбаша, помоћник министра Министарства културе Црне Горе, тема **Правна заштита наслеђа у Црној Гори** и Др Јелена Вилус, професор ЕЦПД из Београда, Србија са темом **Међународноправна заштита археолошког наслеђа**.

Трећом сесијом предсједавали су др Alfredo Сампага архитекта, члан СЕЦ-А, Италија и мр Малбаша Предраг помоћник министра Министарства културе Црне Горе. Излагачи и излагања која смо чули на овој сесији су: Др Предраг Новаковић, професор Универзитета у Љубљани, Словенија **Савремени трендови у археолошким просторским студијама и археологији пејсажа и њихове реакције на глобализацију културе**; Зијад Халиловић, Комисија за очување националних споменика, Сарајево, **Одроз сувремених промјена на стање некропола са стећцима: узурпација, запуштеност, измјештање**; Азра Хацић, Федерално министарство културе и спорта, Завод за заштиту споменика, Сарајево са темом **Конзерваторско-рестаураторски радови на стећцима некропола Косача и Дуго поље**; Невена Дебљовић Ристић из Републичког завода за заштиту споменика културе, Београд, Србија **Идентификација климатске архитектуре у глобалном систему промена као могући модул у очувању, обнови и заштити културног и природног наслеђа** и Игор Першоља, Завода за заштиту културног наслеђа Словеније, Рестаураторски центар **Обнова, реконструкција и заштита објекта Партизанске болнице Фрање, оштећене у недавним поплавама**.

Четврта сесија је вођена од стране др Слађане Петронић из Републичког завода за заштиту културно-историјског и природног наслеђа, Републике Српске и Славољуба Пушице, Предсједника ICOM-а Србије и директора Музеја Пријепоље, Србија, предавачи су били Др Миленко Станковић, декан Архитектонско грађевински факултет у Бања Луци, РС тема **Пасивна кућа – императив очувања наслеђа у Српској и БиХ**; затим Мирзах Фочо и Амра Шаранчић, Комисија за очување националних споменика, Сарајево, БиХ, тема **Сложеност управљања историјским градским језграма у сувременом добу - примјери Јајца, Благаја, Почитеља и Стоца**; Слободанка Николић, Амра Шаранчић, Комисија за очување националних споменика, Сарајево, БиХ са темом **Интегрирање фрагмената у контексту сувремености - примјери из Тријебња, Осанића, Фоче и Бања Луке**; Др Александар Атанасов Антонов, професор са Софијског универзитета “Климент Охридски“, Софија, Бугарска - **Бујук цамија у Софији**; и Др Марија Мићић-Максин са Факултета за туристички и хотелијерски менаџмент „Сингидунум“ - **Глобални трендови у туризму и очувању природног и културног наслеђа**.

Другог дана конференције у пријеподневним часовима одржана је пета сесија коју су водили др Ив-Растимир Недељковић и др Миленко Станковић а излагачи са темама су били: Др Велимир Церимовић, професор са Интегрисаног универзитета «Унион», Београд, Србија - **Очување и заштита постојећег-данас још непознатог културног-парковног наслеђа у условима глобалних промјена**; Снежана Антонијевић, Зеленило Београда, Србија - **Интегрално управљање заштићеним парковима**; Мр Југослав Брујић, и Драгана Вучић, професор са Шумарског факултета, Бања Лука, РС-БиХ Асистент, Медицински факултет, Бања Лука, РС-БиХ - **Фенолошко-еколошка проучавања екосистема парка "Младен Стојановић" у Бањој Луци**; Томислав Сухецки, Општина Вршац, Србија - **Глобално образовање и локална осећајност као шанса за очување ресурса колективног памћења**; Славољуб Пушица, Предсједник ICOM-а Србије, директор Музеја

Пријепоље, Србија - **Укључивање грађана, привредног сектора и медија у заштиту културно историјског и духовног наслеђа на примеру пројеката музеја у Пријепољу.**

Шестом и завршном сесијом председавали су мр Милица Котур из Републичког завод за заштиту културно-историјског и природног наслеђа, Р. Српске и Бранка Шекарић, Републички завод за заштиту споменика културе, Београд, Србија а предавачи су били: др Драган Коковић проф. Универзитета у Новом Саду, Србија - **Еколошка култура као универзална етика**; Младенко Кумовић, Музеј Војводине, Нови Сад, Србија - **Начела презентације ратних злочина и злочина геноцида у меморијалним комплексима с освртом на на спомен подручје Доња Градина Јасеновац**; Мр Јован Пантић, Народни музеј, Београд, Србија - **Примена и развој савремених метода рестаурације слика на платну**; мр Нусрет Чоло, Федерално министарство културе и спорта, Завод за заштиту споменика, Сарајево - **Неке напомене о османској класичној декоративној умјетности**; Младенка Матовић сарадник ЕЦПД, Београд, Србија - **Очување природног и културног наслеђа у условима глобалних промјена** и др Ив-Растимир Недељковић, професор, директор Социјалних студија ЕЦПД, Београд, Србија - **Трагикомедија човека који „Штити“ природу и културна наслеђа од самог себе.**

Важно је напоменути да је конференција окупила око сто педесет учесника који су поред излагача допринјели својим дискусијама у доношењу закључака и препорука. Закључке и препоруке преносимо у цијелости.

Трећа регионална конференција о интегративној заштити културног и природног наслеђа, наставила је праксу претходне двије конференције отварањем нових питања и указивањем на актуелне проблеме са којим се научници који се баве заштитом сусрећу. Различите теме, које су презентовали учесници ове Конференције могу дати одговоре на таква питања или дати могућа рјешења проблема, који се јављају у условима глобалних промјена. Стога, група истакнутих стручњака уз учешће свих присутних учесника доноси следеће

ЗАКЉУЧКЕ И ПРЕПОРУКЕ

1. Постепено надоградити основе за дефинисање појма интегративне заштите у виду система који обједињује методе теорије и праксе стручних искустава.
2. Успоставити методологију документације последица које глобалне промјене изазивају , те засновати методе надзора – мониторинга, над стањем културног и природног наслеђа.
3. На основу садржаја презентованих реферата Треће регионалне конференције о интегративној заштити, са темом Очување културног и природног наслеђа у условима глобалних промјена произилази да треба ширити спознају о појави и значењу наслеђа као квалитета објективног простора, те указивати на смисао његовог очувања, као начина живота у виду:

- едукације становништва од најмлађих до најстаријих, односно успоставити праксу културних медијатора
- активног рада на промовисању наслеђа

4. Када говоримо о очувању културног и природног наслеђа у условима глобалних промјена, морамо имати на уму да се прије свега ради о наслеђу које је изложено убрзаном пропадању, јер се не ради само о континуираном утицају климе на културне и природне ресурсе, већ најчешће о екстремном или стресном утицају који већ данас оставља видљиве трагове. Ако је ова врста ризика већ широко препозната на интернационалном нивоу, логично је да се идентификује на локалном нивоу. Стога је нужно успоставити јасне приоритете у оквиру наслеђа које је најподложније овој врсти промјена, што је немогуће учинити без претходног увида у стање наслеђа на терену.

5. У том смислу потребно је

- направити прецизне стратешке документе за дефинисање смјерница које се могу прилагодити различитим климатским, типолошким, историјским, друштвеним карактеристикама различитих територија.
- обухватити смјерницама и друге врсте ризика при глобалним промјенама, којима је наслеђе изложено, а о којима је овде било речи.
- успоставити мултидисциплинарни приступ у конзервацији, заштити и очувању наслеђа, али и висок степен одговорности особа које имају дирекан утицај на наслеђе.